

'ไฮโดรเจน คาร์บอนต่ำ' พลังงานยุคใหม่สู่เป้าหมายเน็ตซีโร่

● ปรานี มณีแขวงวารี

pranee_mue@nationgroup.com

กรุงเทพธุรกิจ ● "ไฮโดรเจน" 1 กิโลกรัม ให้พลังงานได้มากกว่าแบตเตอรี่ในสัดส่วนน้ำหนักเท่ากัน ดังนั้นไฮโดรเจนน่าจะเป็น พลังงานทางเลือกที่น่าสนใจ(กว่า)แบตเตอรี่ ที่เป็นพลังงานแห่งอนาคตซึ่งกำลังใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม การผลิตไฮโดรเจน มีการปล่อยคาร์บอนสูงในขั้นตอนการผลิตเอา "ไฮโดรเจน" ออกจากสารต่างๆ ทั้ง น้ำ ถ่านหิน หรือแร่ธาตุอื่นๆ ที่มีธาตุไฮโดรเจน(H)แฝงอยู่ ดังนั้นการมองหาไฮโดรเจนคาร์บอนต่ำ จึงเป็นทางเลือกของพลังงานแห่งอนาคตที่ต้องตอบโจทย์เป้าหมายการปลดปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ หรือ Net Zero ให้ได้ด้วย

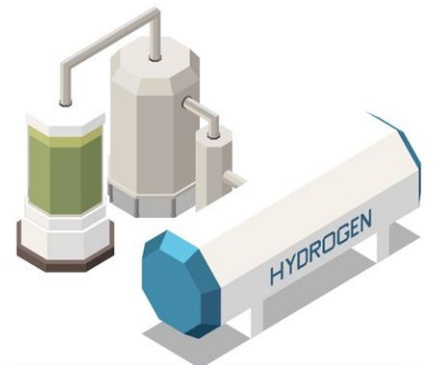
นนกัธ สายสุทธิ ผู้จัดการ-สำรวจธุรกิจใหม่ บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)

บรรยายหัวข้อ "มุมมองของภาคเอกชนต่อการผลักดันให้เกิดธุรกิจไฮโดรเจนคาร์บอนต่ำ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอนของประเทศ" ในโอกาสร่วม เวทีสัมมนาไฮโดรเจนคาร์บอนต่ำ : นโยบายและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี Low-carbon hydrogen, policy framework and technology advancement จัดโดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ว่า พลังงานไฮโดรเจนเป็นพลังงานสะอาดด้วยตัวของตัวเองเพราะเมื่อเผาไหม้แล้วไม่ปล่อยของเสียออกมา แต่กระบวนการผลิตไฮโดรเจนต่างหากที่มีการปล่อยคาร์บอนสูง

เดิมมีการแบ่งไฮโดรเจนเป็นสีต่างๆ ทั้ง

เขียว คือปล่อยคาร์บอนต่ำสุดหรือไม่มีเลย เพราะผลิตโดยใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานชีวมวล หรือ ไฟฟ้าที่มาจากพลังงานสะอาดอื่นๆ ขณะที่กลุ่มเกรย์ไฮโดรเจน คือผลิตจากถ่านหิน ซึ่งปล่อยคาร์บอนสูง ในภาพรวมโลกผลิตไฮโดรเจนที่ปล่อยคาร์บอนต่ำได้ 38 ล้านตัน ซึ่งยังไม่ถึงครึ่งของเป้าหมาย Net Zero

การพัฒนาเทคโนโลยีที่ต้องตอบโจทย์

กระบวนการผลิตไฮโดรเจนในภาคอุตสาหกรรม

การผลิตด้วยการเปลี่ยนรูปก๊าซมีเทนด้วยไอน้ำ

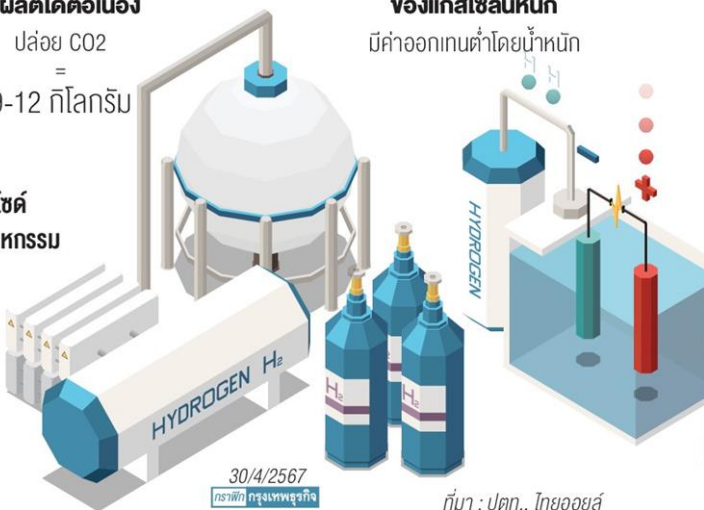
นิยมมากที่สุด ค่าใช้จ่ายต่ำ ได้ปริมาณมาก ผลิตได้ต่อเนื่อง

ไฮโดรเจนสีเทา 1 กิโลกรัม > ปล่อย CO2 9-12 กิโลกรัม

CCS คือ การดักจับคาร์บอนไดออกไซด์จากแหล่งกำเนิดภาคอุตสาหกรรม

นำมากักเก็บไว้ใต้ดินได้อย่างถาวร

ไม่มีการปล่อยกลับเข้าสู่ชั้นบรรยากาศ

30/4/2567
กราฟิก กรุงเทพธุรกิจ

ที่มา : ปตท., ไทยออยล์

By Product จากการผลิตที่เพิ่มออกเทนด้วยตัวเร่งปฏิกิริยา (Continuous Catalyst Reformer :CCR)

H2 จะได้จาก CCR ประมาณ 3% ของแก๊สโซลีนหนัก

มีค่าออกเทนต่ำโดยน้ำหนัก

By Product จากกระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรม (หน่วยโอเอพีเอส)

White H2

ผลจาก Steam Cracking 1.28 -0.92%

ของ Feed Ethane

1.57-0.561

ตันคาร์บอนต่อ ตัน เอทิลีน

การจัดเก็บคาร์บอนมี 3 แบบ

ขั้นต้นจับน้ำใต้ดิน

ขั้นต้นกักเก็บปิโตรเลียมที่ผลิตไว้แล้ว

เพิ่มอัตราการผลิตด้วยการอัดกลับของคาร์บอน

คาร์บอนต่ำด้วย จึงมองข้ามการแบ่งไฮโดรเจน ออกเป็นสีต่างๆ และหันมามุ่งที่ผลลัพธ์ที่ว่า สุกแล้วปล่อยคาร์บอนน้อยที่สุด ด้วยการนำ เทคโนโลยีการดักจับ การใช้ประโยชน์ และการกักเก็บคาร์บอน (Carbon Capture, Utilization and Storage : CCUS) มาใช้

“เมื่อคาร์บอนถูกเก็บไว้แล้วด้วยเทคโนโลยี CCUS ก็เท่ากับว่าไฮโดรเจนนั้นๆ ไม่มีการ ปล่อยคาร์บอนหรือปล่อยได้น้อยมาก ดังนั้น การผลิตจะเป็นรูปแบบใด หรือสารตั้งต้น คืออะไรก็ไม่ต้องมาถกเถียงกันอีกแล้ว คำถามต่อไปคือเทคโนโลยี CCUS ก้าวหน้า ทันการผลิตไฮโดรเจนแล้วหรือยัง”

ในภาคอุตสาหกรรมจะมีการผลิต ไฮโดรเจนอยู่แล้ว จะด้วยความตั้งใจเพื่อนำ ไปใช้เป็นพลังงานหรือเป็นขายโปรดักต์ของ การผลิตก็ตาม แต่ทั้งหมดนี้ยังมีข้อจำกัด คือ กระบวนการ CCUS ยังไม่มีอยู่จริงใน วงจรธุรกิจ เพราะ CCUS ยังอยู่ในขั้นทดลอง รวมถึงต้นทุนต่อหน่วยยังมีราคาสูงมาก

นอกจากนี้ยังไม่มีความหมายรองรับ เพราะการกักเก็บคาร์บอนต้องให้แน่ใจว่า จะไม่รั่วไหล และต้องทำในกระบวนการ ที่บริสุทธิ์จริงๆ (Purify) เพื่อนำมา ใช้งานในอนาคต ซึ่งข้อกำหนดสำหรับ ประเทศไทยคาดว่าจะต้องใช้เวลาอีกอย่างน้อย 3 ปี ขณะที่สิงคโปร์เดินหน้าเทคโนโลยีนี้ อย่างเต็มกำลังแล้ว ด้วยการสร้างนิเวศให้ครบ ทั้งผู้ซื้อ ผู้ส่งออก ผู้ขาย(off taker) รวมถึง ข้อกำหนดเพื่อขับเคลื่อนเทคโนโลยีสะอาด เพื่อพลังงานแห่งอนาคต

อาศิรวรรณ โพรพิพันธุ์ นักวิชาการ มาตรฐานชำนาญการพิเศษ กองกำหนด มาตรฐานสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์

อุตสาหกรรม (สมอ.) กล่าวในหัวข้อ “ทิศทางการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐาน ไฮโดรเจนของประเทศไทยให้สอดคล้องกับ แนวทางสากล”ว่า ปัจจุบันไทยมีมาตรฐาน ไฮโดรเจนภายใต้แรงอัด หรือ Compressed Hydrogen ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมเฉพาะ ไฮโดรเจนภายใต้แรงอัดที่ใช้ในอุตสาหกรรม ทัวไปไม่ครอบคลุมในอุตสาหกรรมยานยนต์

อย่างไรก็ตามมีการกำหนดความปลอดภัย ของยานยนต์ที่ใช้ไฮโดรเจนเป็นเชื้อเพลิง (มอก.3376-2565) ซึ่งมีขอบข่ายว่าด้วย มาตรฐานที่ครอบคลุมสมรรถนะสำหรับ ยานยนต์ที่ใช้ไฮโดรเจนเป็นเชื้อเพลิง ที่ดูแล เรื่องความปลอดภัยยานยนต์ ความปลอดภัย หลังการชน ความปลอดภัยของอุปกรณ์ ติดตั้งระบบกักเก็บไฮโดรเจนอัด

นอกจากนี้มีการกำหนดความปลอดภัย ยานยนต์ที่ใช้ไฮโดรเจนอัดด้วย โดยคำนึงถึง ตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายในและ ภายนอกยานยนต์จากอันตรายของไฮโดรเจน

จิตติ มังคละศิริ นักวิจัย/หัวหน้าโครงการ สถาบันเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน(TIIS) ศูนย์เทคโนโลยีโลหะ และวัสดุแห่งชาติ (MTEC) สวทช. กล่าวถึง ความก้าวหน้าผลการศึกษามาตรฐานและการ รับรองด้านคาร์บอนของไฮโดรเจนเพื่อบริบท ของประเทศไทยและสถานการณ์ระดับโลก ว่า เมื่อการประชุมกรอบความร่วมมือทาง เศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (เอเปค) ในปี 2564 มีการพูดถึง Low -Carbon Hydrogen International Standard ไว้ กระทั่งการประชุมเมื่อปี 2565 ก็ยังไม่มีข้อสรุป ในเรื่องนี้

ขณะที่ประเทศไทยก็ยังไม่ได้กำหนด

จุดยืนว่าจะใช้มาตรฐานหรือ มีท่าทีต่อเรื่องนี้ อย่างไร เพราะปัจจุบันหลายประเทศกำหนด มาตรฐานเพื่อเป็นข้ออ้างอิงทั้งเพื่อการซื้อขาย และการใช้อย่างปลอดภัย เช่น สหภาพยุโรป (อียู) จีน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สหรัฐฯ ซึ่งต่าง มีเงื่อนไขและข้อกำหนดต่างกันไป ดังนั้น ประเทศไทยต้องพิจารณาและกำหนด มาตรฐานที่จะเป็นประโยชน์กับภาพรวม อุตสาหกรรมและประเทศให้ได้มากที่สุด

การพัฒนาเทคโนโลยีกำลังก้าวหน้า ทุกๆ ชั่วโมง ในแต่ละวัน ซึ่งการกำหนด มาตรฐานต่างๆ ก็เพื่อให้แน่ใจว่า เทคโนโลยีนั้นจะเกิดความปลอดภัย และตอบโจทย์การใช้งานจริงๆ ได้อย่าง ไม่สร้างผลกระทบอื่นในวงกว้าง รวมถึง เป็นมาตรฐานสำหรับการใช้งานจริง ในเชิงธุรกิจได้ด้วย ดังนั้น มาตรฐาน ไฮโดรเจนคาร์บอนต่ำจึงเป็นอีก ความท้าทายที่ต้องจับตามอง